

Velja po pošti:

za celo leto naprej K 26.—
za pol leta " " 13.—
za četrt leta " " 6:50
za en mesec " " 2:20

V upravnishvu:

za celo leto naprej K 22:40
za pol leta " " 11:20
za četrt leta " " 5:60
za en mesec " " 1:90

Za pošilj. na dom 20 h na mesec.

Posamezne štev. 10 h.

Uredništvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2 (vhod čez dvorišče nad tiskarno). — Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Uredniškega telefona štev. 74.

SLOVENEČ

Političen list za slovenski narod

Upraviništvo je v Kopitarjevih ulicah štev. 2. — Vsprejema naročnino, inserate in reklamacije. Upraviništvo telefona štev. 188.

Inserati:

Enostop. pettivrsta (72 mm):
za enkrat 13 h
za dvakrat 11 "
za trikrat 9 "
za več kot trikrat . . . 8 "
V reklamnih noticah stane enostopna garmondvrsta à 26 h. Pri večkratnem objavljenju primeren popust.

Izhaja

vsak dan, izveniši nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Današnja številka obsega 6 strani.

Uradništvo in politika.

Včerajšnji dunajski listi so nam prinesli zanimive vesti iz proračunskega odseka. Ministrski predsednik Beck je govoril; pečal se je v uvodu z dvema slovenskima poslancema s Plojem in dr. Korošcem. Ploja je hvalil in sicer tako, da bi se skoro lahko mislilo, da je Ploj po njegovem naročilu dajal nauke uradništvu, z dr. Korošcem, ki je trpke resnice povedal o sestavi ministrstva in napadel ministra Peško zavoljo njegovega hujskajočega govora v Gradcu, je pa polemiziral. Dr. Korošec je s svojim govorom — o tem imamo popolnoma gotova poročila — udaril v živo. Taktno in vendar odločno je odkril dejstva, kakšna so, in ki jih je tudi Beck priznaval.

Za Korošcem so šli vsi slovanski in socialno-demokratski govorniki. Vsi so se pečali s Peškom, nekateri — razboritejši — tudi z ustanovo ministrov-rojakov v njegovem smislu. Ploj pa stoji sam kot strašilo na njivi. Za malo se zdi Slovonom, da ob času, ko minister Peška napada slovanske uradnike, da preveč politikujejo, in pozivlja nemške, naj se odslej bolj posvetijo politiki, od Slovencev izvoljen poslanec splošno obsoja politikujoče uradnike. Ko bi bil res iskren pristaš tega načela, bi bil moral najprej konstatirati, da žalibog na Štajerskem in Koroškem politikujejo samo nemški uradniki, da pa izmed slovenskih ne samo nimamo v političnem življenju nič pomoči, marveč se nam jih — zlasti v sodni službi, mnogo narodno popolnoma izneveri. Nam štulijo kot radikalne Slovence nemški voditelji in vlada može, ki v svojih rodbinah otroke samo nemški vzgajajo, ki so se že odtegnili slovenskemu družabnemu življenju.

In Ploj? Prav se norčuje »Arbeiter-Zeitung« iz njega, češ, da je on samo po politiki prišel kvišku, da je on pač več politikoval, nego akte pisal in da zato nima pravice zahtevati, naj se krati politična svoboda uradništvu. Ali je bil najet za ta napad? O ne. Mož je skoraj gotovo spoznal, da je zanj najboljšje, da se vrne k aktom, nego da strelja politične kozle in je zato javno postavil načelo, po katerem se mu olajša ta pot. Le nazaj k aktom, dr. Ploj!

LISTEK.

Dijamanti kralja Salomona.

Angleški spisal Rider Haggard, posl. J. M. (Dalje.)

Iz zadrege ni bilo nobenega drugega izhoda in naša občutna lakota je povzročila, da nasvet ni bil tako neokusen, kakor bi bil sicer. Vzeli smo torej srce in jetra, jih za nekaj minut zagrebli v sneg, da se ohladi. Nato smo jih v ledenomrzli vodi potoka umili in jih naposled hlastno zaužili. To se sliši strašno, vendar odkrito priznam, da nisem nikdar okusil boljšega, kakor je bilo to surovo meso. Tekom četrte ure smo bili popolnoma prerajeni ljudje. Naše življenje in naša moč se nam je zopet povrnila, naše slabo srce je začelo zopet krepkeje utripati in kri se je živahneje pretakala po naših žilah. Ker smo pa vedeli, kako nezdavno je preveč napolniti lačne želodce, smo bili zelo previdni in nismo jedli preveč, temveč smo prenehali, ko smo bili še lačni.

»Bogu bodi hvala!« je rekel Sir Henry, »ta žival je rešila naše življenje. Katere vrste je, Quatermain?«

Vstal sem in stopil k živali. Bila je skoro oslove velikosti in imela dolge za-

Državni zbor.

Dunaj, 30. jan.

Vlada in krščanski socialci.

V zasebnih razgovorih izražajo razni krščansko socialni poslanci vedno rastočo nezadovoljnost s parlamentarnimi razmerami. Javna tajnost je, da se je dr. Lueger več časa upiral želji ministrskega predsednika, da bi dva člana njegove stranke vstopila v kabinet. Znana je tudi, da še vzadnjem trenutku stranka v tem vprašanju ni bila edina. Ko pa je bil dr. Gessmann imenovan ministrom, bil je in je še danes brez portfelja. Še vedno ni določeno, katere agende dobi novo ministrstvo. Niti njegov naslov ni gotov. Mogoče je, da se bode imenovalo delavsko ali stavbno ministrstvo, mogoče pa je tudi, da bode novi minister le načelnik statistične osrednje komisije, kakor se izražajo šaljivci.

To je torej prvi vzrok, da raste nezadovoljnost v taboru krščanskih socialcev. Drugi vzrok pa je, da imajo kot polit. stranka vezane roke in vsled tega mnogo manj vpliva kot vladna stranka kat. eksoben, nego preje. Kot najmočnejša stranka hočejo in morajo dobiti prvo besedo v kabinetu ali dobiti zopet popolnoma proste roke. Razmere so bile že jako napete in razni člani proračunskega odseka so pretili, da glasujejo proti dispozicijskemu zakladu, ako baron Beck še dalje odlaša z ustanovitvijo delavskega ministrstva.

Baron Beck pa je v zadregi, ker ne more doseči soglasja, katere agende naj dobi novi minister. To vprašanje je bilo izpčetka zavoženo, ker je bil preje imenovan minister, predno je vedel, kje dobi svojo pisarno in kaj dobi na svojo mizo. Sedaj ne vprašajo socialni demokratje, pa tudi nekatere druge stranke, kaj se izloči iz drugih ministrstev in prideli novemu ministrstvu, ampak preporno vprašanje je, katero oblast in moč dobi dr. Gessmann. In v tem oziru tudi barona Becka vsestranska spretnost ne more iz zagate.

Sinoči se je zbrala parlamentarna komisija krščansko-socialne stranke v stanovanju dr. Luegerja. Posvetovanja so se udeležili tudi dr. Ebenhoch in dr. Gessmann. Brez ovinkov je dr. Lueger, kakor je njegova navada, vprašal ministrskega predsednika, kedaj in kako hoče ustano-

viti in urediti novo ministrstvo. Baron Beck je za sedaj pomiril duhove, odprto pa ostane vprašanje, ali naj se novo ministrstvo ustanovi z naredbo ali zakonom. Rešitev tega vprašanja pa je odvisna od tega, kaj se odkaže novemu ministrstvu. Ako bi se ustanovilo novo ministrstvo za take agende, ki sedaj niso pridružene nobenemu ministrstvu, zadoščala bi naredba, kakor trdijo juristi. Ako pa novi minister dobi gradivo iz raznih drugih ministrstev, potem se more novo ministrstvo ustanoviti le z zakonom.

O tem vprašanju je bil včeraj in danes prepričan tudi v proračunskem odseku. Baron Beck je odgovarjajoč raznim predgovornikom rekel med drugim: »Vzglej imamo, da je bilo novo (železnično) ministrstvo ustanovljeno z naredbo. Danes nočem raziskavati, pravi baron Beck, kako naj se reši to vprašanje, rečem le, da dobi državni zbor še o pravem času priliko, da označi svoje stališče glede na ustanovitve novega ministrstva.«

Iz teh besedi sklepajo sedaj nemški svobodomiselni člani odseka, da bode vlada sama izdelala organizacijski statut novega ministrstva, državni zbor pa naj dovoli le potrebne stroške. S to rešitvijo pa niso zadovoljni in danes so začetkom seje zagnali velik krič proti baronu Becku, češ, da je drugače govoril včeraj v odseku, nego so poročali listi. Z drugimi besedami: Beckov govor je prišel v javnost v drugi obliki. Baron Beck je danes odgovoril, da je govoril sicer prosto, vendar pa si je bil doslovno zapisal ravno one stavke o novem ministrstvu. Rekel je, da se bode novo ministrstvo morda ustanovilo z zakonom, ne pa brezpogojno. Pa tudi s tem pojasnilom niso zadovoljni radikalni Nemci, ker seveda ne odgovarja njihovim željam. Je pač preveč »rojenih ministrov«, ki vsi ne morejo takoj priti na vrsto.

Proračunski odsek

je danes nadaljeval politično razpravo. D'Elvert je zagovarjal nemškega ministra Peško ter opravičeval njegov znani govor v Gradcu. Umival je zamorca. Nikomur ne pade na misel, da bi minister Peška ne smel govoriti na javnih shodih. A če govori, naj je previdnejši v besedah kot minister. Kar je Peška govoril v Gradcu, to bi mogel govoriti tudi Wolf ali Malik. Dalje naj nemški minister vzame v roke

tudi zgodovinsko knjigo, ako je že pozabil zgodovino prvih osem stoletij po Kr.

D'Elvert je kot uradnik seveda tudi zagovarjal one nemške uradnike, ki se bavijo s politikom. V uradu, pravi D'Elvert, naj je uradnik nad političnimi strankami, zunaj urada pa naj prosto izraža svoje politično prepričanje. Dobro, tudi mi smo tega mnjenja, vendar pa si bode le tisti uradnik pridobil in ohranil javno zaupanje, ki tudi izven urada varuje gotove meje.

Socialni demokrat dr. Diamand je z vso ljutostjo napadal poljske poslance in njihovo politiko. Očital jim je, da skrbijo za boljše službe svojih somišljenikov, prezirajo pa koristi dežele. V nadaljnjem govoru je opisaval gališke razmere, ki so podobne turškim in kitajskim, če je vse res, kar nam je danes razlagal Diamand debelo uro. Tožil je seveda tudi, da so židje zatirani v Galiciji in prezirani v Avstriji. Po naši sodbi pa je ravno Avstrija zadnja desetletja obljubljen dežela za prepeličarje. Povsem pa pritrjujemo Diamandu, kar je govoril o zatiranih izseljencih, ki so večkrat prodani izkoriščevalcem.

Ellenbogen je zagovarjal korespondenčno pisarno brez vse potrebe. Češki agrarec dr. Velich pa je tako tiho čital svoj govor, da ga nihče ni razumel.

Glasneje pa je gmel dr. Renner, ki je opravičeno grajal napravo narodnih ministrov. Če pa jih imajo Nemci, Čehi in Poljaki, imajo isto pravico drugi avstrijski narodi. Odločno pa moramo odklanjati trditve Rennerjeve, da so vsi avstrijski narodi iredentisti in le socialni demokratje branitelji države. Tudi se dr. Renner jako moti, ako trdi, da katoliki zahtevajo, naj katoliške države prisilijo Italijo z orožjem, da svetemu očetu prepusti Rim in vso bivšo papeževno državo. Leta 1870 je Italija izvršila navaden rop, to je zgodovinsko dejstvo. Vsi protesti na katoliških shodih pa imajo danes le načelno veljavo, teoretičen pomen. Nihče ne pričakuje in ne želi, naj Avstrija z orožjem Italiji iztrga Rim in bivše pokrajine rimske države. Krivica pa ostane krivica, in takih slučajev pozna zgodovina mnogo. Čitajte zgodovino raznih evropskih držav, potem pa govorite o iredenti!

Govorili so še Wolf, ki je branil ministra Peško, dr. Kramar, ki je pobijal trditve Elvertove, dr. Sylvester in baron

razprostiral prostrani valoviti veldt ali travo poraščena dežela, na kateri smo zapazili neštene črede divjačine ali domače živine, katerih pri tej daljavi nismo mogli razločevati natančneje. Zdelo se je, kakor da je cela pokrajina obdana okoli in okoli od daljnih gora. Na desno je bila dežela več ali manj gorata, to se pravi, posamezni hribo so se vzdigovali iznad površine, med njimi pa so ležala obdelana polja, med katerimi smo zamogli razločno videti gruče koč okrogle oblike. Pokrajina je ležala pred nami kakor zemljevid, po katerem so se vile reke kakor kače in so se vzdigovali Alpam podobne gore pokrite s snegom, nad vsem pa se je razlivala vesela solnčna svetloba in srečno naravno življenje.

Ko smo zrlj tja doli, smo opazili dvoje čudnih stvari. Prvič, da mora ležati dežela pred nami najmanj pet tisoč čevljev višje kakor puščava, ki smo jo prekoračili, in drugič, da so tekle vse reke od juga proti severu. Po dovolj mučnih izkušnjah smo vedeli, da na celi južni strani velikega gorovja, na katerem smo se nahajali, ni bilo vode, na severni strani pa je bilo mnogo voda, ki so se večinoma združevale v veliko reko, ki se je vila dalje kakor smo mogli videti.

Sedli smo za nekoliko časa doli in molče gledali ta čarobni prizor. Kmalu nato je spregovoril Sir Henry.

»Ali se ne nahaja na zemljevidu nekaj o Salomonovi veliki cesti?« je rekel. Prikimal sem, moje oči pa so še vedno zrle preko daljne dežele.

»No, pogledajte, tam se nahaja!« in pokazal je nekoliko na desno.

Good in jaz sva pogledala, in v resnici se je tam vila velika lepa cesta proti ravnini. V začetku je nismo videli, ker je bila skrita za valovito pokrajino. Ničesar nismo spregovorili, vsaj mnogo ne; začeli smo izgubivati čustvo začudenja. Prav lahko je bilo, da smo našli neke vrste rimsko cesto v tej čudni deželi.

»No,« je rekel Good, »prav blizu nas mora biti, ako se podamo naravnost na desno. Ali ne bi bilo bolje, ako bi šli naprej?«

To je bil dober nasvet, in kakor hitro smo si v potoku umili obraz in roke, smo odrinili dalje. Nekako eno miljo dolgo smo hodili preko sneženih plasti in proda, dokler nismo dospeli do vrha male višine, pod katero je ležala cesta. Bila je krasna cesta, vsekana v živo skalo, najmanj petdeset čevljev široka in očitno dobro oskrbovana; čudno pa je bilo, da se je zdelo, kakor da bi se tamkaj začela. Stopili smo doli in stali na njej, toda komaj sto korakov za nami v smeri proti Sabinim prsim je izginila: cela stran gore je bila pokrita s prodom in semintja s sneženimi plastmi.

Morsey. Češki socialni demokrat Nemec pa je zopet danes očital češkemu ministru Prašku, da je umazano izrabljati svoje mesto kot načelnik češkega kulturnega sveta ter prejemal nezaslužene dijete. To očitje je minister Prašek zavračal z vso odločnostjo. Neki socialni demokrat, ki je isto očital Prašku, je bil obsojen na tri dni zapora. Istina pa je, da je prvi sodnik dvomil, ali ima Prašek pravico do dijet, dokler ima kot poslanec vozno karto za znižano ceno. Drugi sodnik pa je Prašku priznal pravico do dijet.

V torek bode odsek končal to razpravo.

Delavsko ministrstvo in parlamentarci.

O načinu ustanovitve delavskega ministrstva so izjavili svoje mnenje razni parlamentarci. Načelnik odbora nemške devetorice zastopa mnenje, da naj se ministrstvo ustanovi potom postavodaje. Dr. Steinwender sodi, da kar je dovolila prejšnja zbornica, ni potrebno, da dovoli sedanja. Brez postave so namreč ustanovili poljedelsko in železniško ministrstvo. — Hoffmann-Wellenhof zahteva, da naj se ustanovi delavsko ministrstvo ustavnim potom, tudi dr. Demel zastopa to mnenje. Nadalje so za ustanovitev ministrstva po zbornici Dobernig, Wolf, Duleba in dr. Renner.

Organizacija delavskega ministrstva.

Delavsko ministrstvo bi obsegalo po organizacijskem statutu pet oddelkov. Prvi oddelek: postavodaja in administracija vodnega prava, nova postava o elektriki, zadeve obrtnih poizkusnih zavodov, varstvo patentov in vzorcev, delavska pogodba, delavske organizacije, organizacije podjetnikov, izseljevanje, posredovalnice za delo in skrb za stanovanje. Drugi oddelek: oddaja javnih dobav, pospeševanje male obrti, obrtni in zadružni kredit, obrtne nadaljevalne šole, zadružni inštruktorji in domače delo. Tretji oddelek: ceste in visoke zgradbe. Četrti oddelek: vodne ceste in pristaniške zgradbe, hudourniki in obramba studencev pa zdraviliščih.

Seveda ima ta razdelitev le začasni značaj. Poroča se, da podrede javne zgradbe po odredbi že prihodnje dni delavskemu ministru. O ostalih agendah bo sklepala zbornica.

Prometno in socialno-politično ministrstvo.

Z Dunaja poročajo o novem načrtu krških socialcev, da se odstranijo težave ob ustanovitvi delavskega ministrstva. Ustanoviti nameravajo prometno ministrstvo. Vodil bi ga Gessmann. Novemu ministru nakažejo pošto, telefon, promet tujcev, zdravilišča. Pozneje ustanove socialno-politično ministrstvo in sicer po zbornici.

DELEGACIJSKO ZASEDANJE.

Avstrijski delegacijski odsek za zunanje zadeve

je razpravljal včeraj o proračunu zunanjega ministrstva. Poročevalec marki Bacquehem priporoča, da naj odobre proračun.

Protiaustrijska struja v Italiji.

Dr. Baerenreither konstatira, da poročilo zun. min. prvič izrecno ne govori o trozvezi. Prizna, da obstoje dobre osebnostne razmere med italijanskimi in našimi vo-

dilnimi politikami, žal, da ni to samo mero-dajno. Italijansko prebivalstvo ima konstantno strujo, ki je naperjena proti Avstriji in se kaže v literaturi kakor tudi v lokalnem časopisju. Sem za mir z Italijo, a vedeti moramo, kako ga vzdržati. Lojalno moramo postopati z Italijo, a bolj z dejanji kakor z besedami ji moramo dokazati, da ob Adriji, v Albaniji in na Balkanu ne popustimo za las. Zahteva, da se pečaj Avstrija bolj z varstvom izseljen-cev. Pomnože naj se konzulati.

Proti Nemčiji in trozvezi.

Vuković pravi, da je izgubila trozveza svojo popularnost tu in onkrat Litve. Napada Nemčijo zaradi stališča, ki ga zavzema nasproti Avstriji na Balkanu in pa ker raznaroduje na Poznanjskem Poljake. Italija nas je prehitela na Balkanu in v Albaniji tako v političnem kakor tudi v trgovskem oziru. Pričakuje pomirjevalne izjave glede na stremeljenja Italije po samovladu na Jadranskem morju. Želi, da kmalu sklenejo trgovske pogodbe z balkanskimi državami, da se kmalu konča meščanska vojska v Makedoniji, kjer bo nastal šele red, ako se uvede samouprava s krščanskim guvernerjem na čelu. Pritožuje se, ker zatirajo Hrvate Mažari, zahteva, da rešijo hrvatsko vprašanje in priporoča železniško zvezo Dalmacije čez Albanijo v Monastir.

Axman izjavi, da so nemški krščanski socialci kot Nemci pristaši zveze z Nemčijo. Zunanji minister naj ne ustreže mažarski zahtevi, da naj vpliva v mažarsko prijaznem smislu na inozemsko časopisje. Pravi, da je zunanji minister priznal fiasko glede na makedonske reforme in ga vpraša, kaj hoče storiti proti velikosrbski agitaciji v Bosni. Priporoča dalmatinsko-albansko železnico.

Glombinski pravi, da se je nagnilo po rusko-japonski vojski evropsko ravnotežje Nemčiji v korist. Nemška ekspanzivna stremeljenja in hakatistične ruske tendence kakor tudi ruska uničevalna politika nasproti Poljakom ne more ostati brez vpliva na nemško zunanjo politiko. Trozveza ne jamči več za mir. Zato priporoča, naj se Avstrija bolj približa zahodnim velelastim, osobito Francoski in Angleški. Razprava se nadaljuje danes.

Ogrski delegacijski armadni odsek.

Glede na povišanje častniških plač je predlagal delegat Sagh izpremembo predloga delegata Okolicsanyja, ki slove: »Armadni odsek priznava potrebo, da se povišajo častniške plače in upa, da izposluje vojna uprava za svoje predloge v sporazumu z obema vladama dovoljenje delegacij in državnega zbora.« Vojni minister Schönaich izjavlja, da noče utemeljevati potrebe povišanja častniških plač, ker priznavajo potrebo delegati sami.

Ogrski delegacijski odsek za zunanje zadeve

je odebrič poročilo zunanjega ministra in mu častital, ker je označil prvič smer in sredstva, kako zavzeti na Balkanu nakazano nani postojanko. Končno so obnovili resolucijo glede na zastave in grbe.

OGRSKA.

Vprašanje o povišanju častniških plač.

Predsednik ogrske delegacije Barabas je izjavil, da se čudi Okolicsanovemu predlogu. Predlagatelj je še nečisto sam izjavil, da je nemogoče povišanje častni-

ških plač brez narodnih koncesij. Prizna, da je vojno ministrstvo v zadregi, a ravno zato se mora izrabi položaj. Če pride Okolicsanyjev predlog v plenum, se dobe sredstva, da propade. Neki član ogrske vlade je izjavil, da je vprašanje za zdaj že rešeno, ker se razpravlja o zadevi šele v prihodnjem delegacijskem zasedanju. Napaka je, ker smatrajo vprašanje na Ogrskem za politično. Med ogrskimi delegati se govori, da vprašanje o povišanju častniških plač ni strmo glavo. Cesar je odobril še ne izvedene točke vojaške reforme po predlogih nekdanje liberalne stranke.

Magnatska zbornica

je odobrila predlogi o vojaških novicah.

Ogrsko-hrvaški državni zbor in vprašanje o povišanju častniških plač.

Poslanec Nagy je vložil nužno interpelacijo, v kateri vpraša vladu, če se strinja s predlogom poročevalca armadnega odseka ogrske delegacije o povišanju plač častnikom, gažistom in kadetom. Se li strinja vlada s poročevalčevim utemeljitvijo, da višji stroški niso žrtev za izpopolnitev armade, marveč zgolj potreba. Hoče li vlada zvesto in dosledno izvesti svoj program, da se v prehodnem stanju ne nalože nove žrtve. Nagy pravi, da je upravičeno povišanje s človekoljubnega stališča. Če kljub temu protestira, je kriva armadna uprava, ker ne izpolni ogrskih narodnih zahtev. Sploh pa delegacije nimajo pravice, da povišajo častniške plače, marveč smejo to storiti le parlamenti.

Člani neodvisne stranke žele, da naj se odgodi vprašanje o povišanju častniških plač.

HRVAŠKA.

Vsi listi stojijo v znamenju Supilovih odkritij glede na namero Ogrske, združiti hrvaško Primorje z Reko ter ga vtelesiti Ogrski, ki bi potem ondi zgradila svoje pomorske naprave. Ministra za Hrvaško Josipoviča »dementiranje« teh odkritij še potrjuje njihovo resničnost. Josipovič hoče javnosti natveziti, da Ogrska namerava le privatnim potom kupiti nekaj balkanskega ozemlja. Kdor ve, kaj so Ogrji napravili na ta zviti način iz Reke, ve presoditi brezpomembnost Josipovičevega »pojasnila«.

Poslanec Zagorac je v Goli svojim volivcem povedal, da ogrska vlada na Hrvaškem ne bo izvedla železniške pragmatike. Rauch je to baje stavil kot pogoj, predno je sprejel banstvo.

Zveza bana Raucha z radikalno srbsko stranko se formalno priznava v glasilu stranke »Zastavi«.

Zagrebski občinski svet vztraja na svojem proti rauchovskemu stališču. Ker namerava občinski svet župana dr. Amruša, ki Raucha ni hotel sprejeti, vnovič voliti, vlada že baje misli na razpust občinskega sveta.

Občinski svet v Zemunu je barona Raucha brzoglavno pozdravil.

Hrvaške stranke druga drugi očitajo, da podpirajo na tihem barona Raucha.

TERORIZEM MASARYKOVCEV.

Profesor Masaryk, ki je toliko bolj zagrižen, kolikor bolj mu manjka obsežnega in globokega znanja, pridno lima na Češkem svobodnomiselnih blok. Zdi se, da se mu bo blok ravnotako malo posrečil, kot se je baronu Hocku na Dunaju. Značilni slučaj se je zgodil na Moravskem. Tam so »svobodnomiselni« učitelji seveda vsi Masarykovci. Neki šolski ravnatelj, ki je bil dolgo v njihovi organizaciji, je zdaj iz nje izstopil in objavil o tem svojem koraku pismo v olomuškem »Našincu«, kjer med drugimi pravi:

Iz lastne izkušnje sem spoznal terorizem in sirovost masarykovskih učiteljev, ki s ciniško sovražnoostjo preganjajo vsakega kolego, ki ni njihovega mnenja. Zato sem jaz vstopil v katoliško učiteljsko organizacijo in se bom s ponosom postavil v vrste preganjanih katoliških učiteljev, katerim je npravnostni napredek in resnično blagostanje šol bolj pri srcu kakor njihovim kričanjem kolegom.« — V občini Nustek je pristopilo katoliški učiteljski organizaciji 25 učiteljev.

VELESRBSKA IRIDENTA.

Skoro vsi večji listi se te dni bavijo z velesrbsko agitacijo, ki utegne postati za našo monarhijo in njen vpliv na Balkanu usodna. Injezdice velesrbskega v Bosni, njega glasilo je mostarski »Narod«, ki zdaj nagovarja Mažare, naj nikari nikoli ne dopuste, da bi se Bosna in Hercegovina Avstriji vtelesile. Srbska iridenta sanja o velesrbski kraljevini, ki naj bi obsegala poleg domačega kraljestva Hrvaško, Bosno, Hercegovino in takozvano staro Srbijo v Makedoniji in če mogoče, tudi še Dalmacijo. Ob priliki ekspozicije našega ministra za zunanje zadeve, Aerenthala, ki je narisal za Avstrijo velikanski kulturni in go-

spodarski program na Balkanu, opozarjajo listi ministra na veliko nevarnost, ki njegovemu programu preti ravno od velesrbskega. V Srbiji je minister Pašić ravno zato tako popularen, ker neti sovraštvo do Avstrije, v Črnigori velesrbska stranka podpira revolucijo z bombami, v Bolgariji je ravnokar padlo avstrofilsko ministrstvo Petkovo, v Grčiji Avstrija tudi ne vživa nobenih simpatij in kaj si misli sultan, je itak vsem znano. Če pomislimo, da italijanska iridenta podpira velesrbsko in velemažarsko iredento, potem nimamo nič dobrega pričakovati.

SOCIALNA DEMOKRACIJA NA NEMŠKEM.

14.000 delavcev Wiesenthalske kovinske strokovne zveze na Nemškem je na shodu »Svobodne zveze nemških strokovnih društev« izstopilo demonstrativno iz socialnodemokratske politične organizacije. Na kongresu so tudi sklenili ustanoviti novi socialnodemokratski dnevnik, ki bo objektivnejši kot je berlinski »Vorwärts«.

PROTIPOLJSKA POSTAVA V PRUSKI GOSPOSKI ZBORNICI. — KARDINAL KOPP PROTI RAZLASTITVI.

Včeraj so razpravljali v pruski gospodski zbornici o poljski razlastitvi postavi. Kardinal nadškof dr. Kopp želi, da naj vlada načrt še temeljito prouči, ker vprašanje še ni zrelo. Načrt postave je izjemno sredstvo. Trajno ni mogoče vladati države z izjemno postavom. S pravnim vprašanjem se govornik noče pečati. Imamo ideale in skupna kulturna načela, ki razžalijo svet, ako se jih dotaknemo. Tako načelo je zasebna last. Predlaga, naj izroče načrt komisiji. Bülow pravi, da so napravile vtis resne predgovornikove besede. Nikdar se nisem dotaknil pridobljenih pravic katoliške cerkve. Skrbeti hoče, da se tudi po tej postavi ne kršijo pravice katoliške cerkve. Nato pa pravi, da se gre pri tej postavi zato, če ostanejo vzhodne nemške dežele nemške ali poljske. Nato pravi, da je prevzel razlastitveno dedščino po Bismarku. Pravi, da postava ni naperjena proti razlastitvi veleposeststva. Po Bülowih klavnih izjavanjih za krivico proti Poljakom govori ugledni poljski knez Radzivil. Naglašja, da nasprotuje zakonski načrt postavam in ustavi kakor tudi po celem kulturnem svetu priznanim načelom zasebne lasti. Grof Thiele Winkler, in višja župana Kersten in Bender govorita proti predlogi. Slabo zagovarjata nameravano protipoljsko krivico, moderni nečuvenci rop ministra Rheinbaben in dr. Beseler.

NOVO BOLGARSKO MINISTRSTVO.

Novo bolgarsko ministrstvo je čisto demokratično. Ministrski predsednik Malinov hoče v makedonskem vprašanju kakor njegovi predniki postopati korektno in lojalno. Izjavil je, da bo ostro postopal proti terorizmu bolgarskih čet, ki ovirajo reformno delo v Makedoniji. Kar se tiče notranje politike, hoče Malinov v nasprotju s svojimi predniki začeti naprednejšo politiko, da pomiri opozicijo. — General Pagrikov, novi minister za zunanje zadeve, je vojaško vzgojen. Služil je v ruski armadi, bil v štirih kabinetih v domačiji vojni minister, zadnji čas pa je bil poslanik v Peterburgu. — Finančni minister Salabašev je svojčas študiral matematiko v Pragi. — Novi minister za notranje zadeve, Takev, je bil za časa reakcionarnega ministrstva Stambulovega najhujši nasprotnik vlade. Študiral je pravo v Švicah. — Trgovinski minister Liapčev je po rodu Makedonec. Na Francoskem in Nemškem je študiral narodno gospodarstvo. Zadnji čas je bil šef-redakter »Pregorca«. — Naučni minister Mušanov je bil dozdaj državni pravnik v Rustčuku. — Justični minister Krester je bil dozdaj državni pravdnik v Sredcu.

RUSIJA.

Poročila o Kuropatkinovi obtožbi so prenapljena. Vprašanje o tožbi proti Kuropatkinu in Aleksejevu se reši, ako potrdi car Stesljevo obsodbo. Rendantu grofa Renacha je uropalo več mož 10.000 rub.

NOVI BOJI PRI SETTATU.

Mulej Hafid je zaradi poraza dne 4. t. m. odstavil Muley Rašida in mu imenoval naslednika makareškega šerifa Tesettanija. Muley Hafid prodira proti Settatu.

REVOLUCIJA NA PORTUGALSKEM.

V Lizboni se pojavljajo prvi znaki revolucije. Napadajo policijske uradnike. Enega so ubili, veliko jih pa ranili. Napadi se vrše načrtoma. Zaprlj so mnogo oseb, odličnih republikancev in progresistov. Policija je zaplenila mnogo revolverjev in orožja. Policija razganja z revolverji oborožene tolpe. Vlada je močna dovolj, da vzdrži red in ne pusti proglašiti obsednega stanja. Javno mnenje je na strani min. predsednika Franca, ki hoče vzdržati red.

»Kako si razlagate to, Quatermain?« je vprašal Sir Henry.

Zmajal sem z glavo, nisem si mogel tolmačiti tega.

»Jaz jo imam!« je rekel Good, »cesta je brez dvoma peljala naravnost čez gorovje in preko puščave, toda pesek jo je zakril, nad nami pa jo je zasul kak ognjeniški izbruh raztopljenave lave.«

To se je zdela dobra misel; mi smo jo vzprejeli in se napotili po hribu navzdol. Po tej krasni cesti in s polnimi želodci se je potovalo vse drugače, kakor pa je bila naša hoja navzgor preko snega, ko smo bili popolnoma sestradani in napol zmrznjeni. Ako bi se ne spominjali žalostne usode ubogega Ventvögelna in one strašne jame, kjer se je sedaj nahajal v družbi s starim Donom, bi bili gotovo zelo veseli, dasi smo čutili, koliko novih neznanih nevarnosti je še pred nami. Z vsako miljo, ki smo prišli dalje, je postajalo podnebje mehkejšo in prijaznejše in dežela pred nami se je svetila v še lepši krasoti. Kar se tiče ceste same, nisem nikdar videl takega tehniškega dela, akoravno je Sir Henry rekel, da ji je velika cesta čez prelaz sv. Gotharda v Švici precej podobna. Nobena težkoča ni bila prevelika inženirju starega sveta, ki jo je bil zasnoval. Na enem mestu smo dospeli do velike globeli, ki je bila tristo črevljev široka in najmanj sto črevljev globoka. Ta velika grapa je bila popolnoma zasuta očividno z velikimi ob-

sekanimi kameni, in spodaj so se nahajali oboki, da je mogla voda teči skozi, nad njimi pa je držala cesta. Na drugem mestu je bila cesta izsekana v steno prepada, ki je bil nad petsto črevljev globok, na tretjem pa je bila izvrtana naravnost skozi predstoječi greben v dolgosti trideset ali še več korakov.

Tukaj smo opazili, da so bile strani predora pokrite s čudovitimi rezbarijami raznih postav v oklepkih, ki so se vozile v vozovih. Ena, ki je bila nenavadno lepa, je predstavljala celo bitko z oddelkom vjetih, ki so se peljali v daljavi in stran.

»Da,« je rekel Sir Henry, »potem ko si je ogledal to staro umetniško delo,« zelo lepo je, ako jo imenujejo Salomonovo cesto, toda moje skromno mnenje je, da so bili tukaj Egipčani, predno je še Salomon prišel sem s svojim narodom. Ako to ni egipčansko delo, je vse, kar morem reči, to, da mu je zelo podobno.«

Okoli poldneva smo dospeli tako daleč doli, da smo prišli do onih krajev, kjer so se pričenjali gozdi. Najprvo smo prišli do raztresenega grmovja, ki je postajalo vedno bolj in bolj gosto, nato se je cesta vila skozi obširen gozd srebrnih dreves, podobnih onim, ki se jih vidi po bregovih gore Table pri Kapskem mestu. Nikdar poprej jih nisem videl na svojih potovanjih razun v Kapskem mestu in zelo sem se čudil, da so se nahajala tudi tukaj.

(Dalje prihodnjič.)

Kraljeva rodbina pride v soboto v Lizbono. Včeraj je bila na velikem sejmu v Villavicijosi. Angleško časopisje objavlja vznemirajoča poročila s Portugalskega. V terek sta bila ubita dva policista. »Ekspress« poroča, da so zaprli vse voditelje protidinastičnega revolucionarnega gibanja. Sodilo jih bo sodišče.

Volivno gibanje.

Volitev v Ljubljani.

Mestni magistrat razglasi: V smislu § 24 dež. zakona z dne 5. novembra 1898 (dež. zak. št. 40) se javno naznanja, da je imenik volivcev za deželnozborske volitve dveh poslancev za deželno stolno mesto Ljubljano, ki se imajo vsled razpisa c. kr. deželnega predsedstva za Kranjsko z dne 31. decembra 1907 št. 6877/Pr. vršiti dne 28. februarja t. l., že sestavljen in da je od ponedeljka, dne 3. februarja t. l. po-čemši v mestni posvetovalnici razgrnjen od 8.—12. dopoldne in od 3.—6. popoldne vsakomur na vpogled, ter da smejo od tega dne skozi osem dni, tedaj do 10. februarja t. l. zoper ta imenik tisti, ki imajo pravico voliti v tej volivni skupini, tukaj vlagati ugovore o tem, da so se v volivni imenik vpisale osebe, ki nimajo pravice, ali, da so se iz njega izpuštile take osebe, ki imajo pravico voliti. Volitev vršila se bode v veliki dvorani »Mestnega doma« v dveh oddelkih in sicer za volivce z začetno črko A—L v I. oddelku, k kateremu je dohod iz Strelških ulic, za volivce z začetno črko M—Ž pa v II. oddelku, k kateremu je dohod od strani ob mestni ledenici. Čas volitev označen bode na volivnih izkaznicah, ki se volivcem pravočasno dostavijo.

Ta je lepa! Odločno protestiramo proti enemu volišču, kjer naj volivci čakajo po več ur, da pridejo na vrsto, in odločno zahtevamo več volišč!

Deželnozborskih volivcev v Ljubljani bo, kakor čujemo, nekaj nad 3000.

Dnevne novice.

+ **Istrska deželnozborska volivna reforma.** O tej zdaj aktualni zadevi poročata »Hrvatska« in »Agramer Tagblatt« sledeče: Na dunajskih konferencah se je pri baronu Becku obravnavalo o ureditvi narodnostnega in volivno reformnega vprašanja v Istri. Od strani Italijanov sta bila navzoča Rizzi in Chersich, Hrvate sta zastopala Trinajstić in Laginja. Italijana sta se najodločnejše protivila politični enakopravnosti Hrvatov. Morala sta pa vzlic tem privoliti v nekatere zakonske načrte, s katerih pomočjo se bodo razmere v Istri, zlasti v Pulju, izboljšale. Ako se ti načrti izvedejo, bodo Italijani že pri prihodnjih deželnozborskih volitvah izgubili večino. Zato se pa, kakor se čuje, italijanska deželnozborska večina krčevito brani odnehati in privoliti v kak zakon, ki bi storil konec italijanski nadvladi. Baje so se italijanski voditelji obrnili na italijanskega ministra za zunanje zadeve Tittonija, da intervenira pri Aerenthalu, da se v Istri ne bodo uvedle reforme. Tittoni je intervencijo seveda odklonil.

+ **Ponesrečeni kmetijski tečaj v Cerkljah.** Mlekarna v Cerkljah je sklenila lansko jesen, da priredi v pozimskem času večdnevni poučni kmetijski tečaj, zato je prosila začetkom januarja »Zadružno zvezo« v Ljubljani, da ji izposluje predavatelje. Vse je bilo pripravljeno, in tečaj bi se mogel pričeti 3. svečana. Naenkrat pa izvedo to naši liberalci in se obrnejo nujno na »oberdirektorja« »Zveze slovenskih združenj« v Ljubljani, znanega Jenkota iz Bernikov. Pa ta ukrene pravo. Takoj zapove zvestemu sotrudniku Pircu in Ribnikarju, da takoj priredita kmetijski tečaj v Cerkljah. Vzlic temu, da so imeli liberalni učitelji prosto in so agitirali od hiše do hiše in prosili svoje pristaše, da gotovo pridejo, da se ne blamirajo, je bila udeležba tako majhna, da so morali zadržati dan tečaj odpovedati. Ribnikar se je silno potrudil in spravil vse na dan, zadrage, zavarovalnice, obljubil, da jim v spomlad prišče cepi, vzlic temu niso bili ljudje ž njim zadovoljni. Nekateri so mu ugovarjali, sedaj pa zabavljajo, da ni vsega prav povedal. Blamaža je bila zaslužena! Saj nam je znano, zakaj ste prišli gospodje! Pri nas ne boste prodali veliko svoje modrosti.

+ **Graško vseučilišče.** Kakor znano, sta baron Beck in naučni minister dr. Marchet dala svojčas besedo, da bosta napravila na graškem vseučilišču red. Razmere so namreč tu, kjer nemškonacionalno liberalno dijaštvo neomejeno gospoduje, neznosne. Vrhtega podpirajo kričave nestrpni profesorji. Minister Marchet je res te dni naročil senatu v Gradcu, da izvede enakopravnost katoliškega akademičnega društva »Carolina« z nemško-

nacionalnimi. Senat je »Carolino« o tem obvestil, obvestila so se pa tudi ostala dijaška društva. Rektor Hanaussek je slutil težave in je zato odstopil. Nemškonacionalna društva so protestirala proti odloku senata in izjavila, da ravnopravnosti »Caroline« ne bodo priznala. Nato je senat obvestil »Carolino«, da v interesu redu in miru tudi nadalje ne sme pri promocijah nastopiti v barvah. Razume se, da ne bo ostalo pri tem sklepu. Razmere na graški univerzi, ki je gnezdišče nemške in liberalne nestrpnosti in sirovosti, se bodo v kljub odporu slovitega senata izpremenile.

+ **Sarajevski nadškof Stadler** je težko obolel. Zdravniki so konstatirali mrzlico. Nadškofovo stanje je resno.

+ **Veteranec Primož Demšar.** Iz Železnikov, 30. januarja. Danes zjutraj ob 8. uri je bil tu k večnemu počitku položen veteranec Primož Demšar, vulgo Méjov, ki je umrl v 75. letu svoje starosti. Rajni se je udeležil leta 1859 bojov v Italiji, in dasi je obiskoval v mladosti le tukajšnje ljudsko šolo, se je vendar pospel do stopnje četovodje v c. in kr. 17. pešpolku. Vrnivši se iz c. kr. vojaške službe se je poprijel zopet marljivo žrebljarske obrti, ki je takrat še lepo cvetela. Veljal je za enega najboljših delavcev-mojstrov do svojih poznih let. Kot vrlega nekdanjega sobojevnika so ga k grobu spremili vsi tukajšnji veteranci pod vodstvom bivšega častnika namestnika g. Franc Košmelja, ki se je bojeval leta 1878 v Bosni, bil ondi ranjen in odlikovan z veliko srebrno kolajno. Pogreba se je udeležilo tudi več vojakov-dopustnikov in rezervistov, katerih šteje naš kraj zdato število.

— **»Straža« na Dunaju.** V nedeljo, dne 9. februarja, zvečer ob 6. uri priredi slov. kat. izobraževalno društvo »Straža« na Dunaju veliko veselico. Natančnejši program, ki bo tokrat posebno zanimiv in obširen, še priobčimo. Že danes pa opozarjamo vse dunajske Slovence in Slovenke, da vprizori »Straža« pri tej slavnosti krasno žaloigro »Za pravdo in srce«, ki jo je spisal pesnik Anton Medved. Igra obsega pet dejanj. Njena snov je vzeta iz one važne dobe v zgodovini našega kmeta, ko se je zavedel neznosnega bremena, ki mu ga je nalagala neusmiljena grajska gospoda, in dasi pohleven in skromen, segel je v obup po orožju, da se otrese neznosne teže s silo, ko ni našel nikjer več sodnika, nikjer pravice. Vršil se dejanje na Dolenjskem, namreč na gradu Raki in okoli Krškega — torej vseskozi domača zgodovina, zgodovina naših dedov v naših domačih krajih. Z igro so dosegli še povsod, kjer so jo doslej vprizorili, velik uspeh in priznanje in upamo, da bo tako tudi v »Straži«. Zato pa upamo in vabimo, da si ogleda to velezanimivo predstavo zanesljivo vsaka zavedna Slovenka in vsak zaveden Slovenec. Vsak naj agitira tudi med svojimi prijatelji in znanci, da bo udeležba tem večja in se ogromni stroški in žrtve, s katerimi je taka prireditev na Dunaju v zvezi, gotovo pokrijejo. Torej na prav mnogoštevilno in veselo svidenje dne 9. februarja v češkem »Narodnem domu«!

— **Občni zbor izobraževalnega društva v Dobropoljah** bo v nedeljo, dne 2. svečana popoldne ob 3. uri v zadrugi. Pri tej priliki bo predaval g. dr. Gruđen iz Ljubljane.

— **»Slovenska Matica«.** (Odborova seja dne 27. januarja 1908.) Pravda o sporni zadevi glede delnic »Narodne tiskarne« med prof. Iv. Jesenkom in Matico še ni končana! Razzodba se izroči strankama pismeno. Novi poslovnik se potrdi in se bo predložil občnemu zboru v končno odobrenje. Uredi se poslovanje uprave. Blagajnikovo poročilo o troških za publikacije 1907. l. se vzame na znanje in se sklene, da se vprašanje o gmotnem stanju Maticnem, oz. o lani nastalem deficitu, izroči gospodarskemu in knjižnemu odseku v pretres. — Tajnik poroča b sklepil seje knjižnega odseka z dne 22. t. m. glede izdajanja Maticnih publikacij iz l. 1908. Sprejme se Zofke Kvedrove drama »Amerikanci«. — Prošnja »Mačice Srbije« v Budišinu za podporo se odkloni. Poročilo o podaritvi knjig raznim društvom, o novo osnovanih poverjeništvih, o premeni poverjenikov, o na novo pristopivših udih in o prirastku knjižnici se vzame na znanje.

— **Iz Postojne.** Na zadnjega »Notranjca« pa res moramo odgovoriti. Kakor stekel pes grize in laja sedaj pred volitvami. Gotovo mu gre trda. Dr. Žitnika in vse naše poslance imenuje lenuhe. Dobro! Ali je lenuh tisti, ki vam je izposloval, da bosta sedaj vozila dva vlaka več, eden dopoldan v Trst, drugi popoldan v Ljubljano? Če ste ga imela za takega lenuha, zakaj ste se pa obrnili do njega, ki ga niste volili, s tozadevno prošnjo? Zdi se nam, da ste imeli za lenuhe liberalne poslance, zato se pa do njih obrniti niste hoteli. —

Ali je lenuh tisti, ki mora prejemati prošnje od vas liberalcev, vam prijazno odgovarja; če pridete na Dunaj, vas prijazno sprejme in vam gre na roko, tako, da potem doma sami tožite, da šele sedaj veste, kje imate prave prijatelje? — Celo uradništvo si ne vé drugače pomagati, kakor da dr. Žitniku pošlje svojo prošnjo, naj mu izposluje podporo zavoljo legarja. To vam mora biti lenuh tak poslanec, ki vsi pri njem iščete podpore! Nikar ne pišite o lenuhih! Kako priden vam je Arko? Vsa častna mesta opravlja v Postojni, mislimo pa, da se je najbolj trudil takrat, ko je v zadnjem deželnem zboru zvonil in tako delal zoper kmečko stranko in njene pravice. Kako priden vam je Anton Ditrich? Z vsemi mogočimi sredstvi so ga komaj enkrat pripravili, da je po petih letih vendar napravil račune. Toda kakšni so, o tem bomo še govorili, ko pridejo iz kovačnice, kjer se popravljajo. — Nova posojilnica in hranilnica tudi »Notranjcu« ne gre v glavo. Gospodje! Samo tole rečemo, da vam izbijemo iz glave farško bisago. Po 300 ali 400 gld. na leto prejemati kot plačo, vleči dividende, zraven pa veljati za ljudskega prijatelja, to je lepa reč in tudi nekaj nese! Kar se tiskarne tiče, o tem pa z natolcevalci ne govorimo. Kadar nam boste povedali, koliko je tiskarna komu škodovala in če je kaj dolga pustila, takrat bomo govorili in takrat šele se bomo ženirali opravljati svojo službo!

— **Občni zbor »Novomeškega Sokola« v Novem mestu.** Dne 28. jan. zvečer se je vršil v gostilni g. Jakšeta v Novem mestu ob jako obilni udeležbi občni zbor novomeškega Sokola. Otvoril ga je podstarosta g. dr. Schegula in pozdravil zbrane brate s krepkim »Na zdar!« V daljšem, krasnem nagovoru na zbrane brate jih je bodril k vztrajnemu delu, jim stavil za vzgled Čeha in jih opominjal k vztrajnosti. Dokazoval je, da Sokolstvo narode vzgaja, govoril o splošni sokolski vzgoji, prostovoljni pokorščini. Iz tega zraste bratstvo, mi vsi smo enaki, ne oziroma se na stan svojega druga, samo naj vsak posamezen izpolnjuje svoje dolžnosti. Opominjal jih je nadalje, naj berejo dobre knjige, vendar pa ne zanemarjati pri tem telovadbe. V zdravem telesu zdrav duh! Nadaljeval je, da morajo biti Sokoli ponosni na sé, svoje brate in kraj. Spomnil se je v svojem govoru pretečeno leto v Železnikih na Gorenjskem umrlega brata in dobrega Sokola-telovadca Šmida. Deputacija novomeškega Sokola se je udeležila pogreba po odposlancih. V znak sožalja se dvignejo zborujoči s sedežev. Na to pride govornik do sokolskega naraščaja. Zahvaljuje se bratoma Kozini in Papežu, ki se največ trudita in vadita šolske in rokodelske učence, in podeli besedo na to društvenemu tajniku, akad. slikarju, prof. Germu. Ta prečita svoje poročilo o zadnjem občnem zboru, pri kojem so se spremenila društvena pravila in se spomni v svojem govoru edinega častnega člana društva, g. Luka Sveteca. Poroča nadalje o društvenem inventarju in javnih nastopih novomeškega Sokola. Izleta v Prago se je udeležilo devet bratov v kroju. Načelnik brat Kozina poroča o obisku telovadnice. Društvo šteje sedaj 132 članov. Telovadilo se je v pretečenem letu trikrat na teden ter bilo v 147 urah skupaj 1636 obiskovalcev, povprečno število na uro pa 12. Naraščaj je telovadil le tri mesece in je bilo skupaj obiskovalcev 560 v 20 urah, povprečno pa jih je bilo na uro 28. Blagajnik Rado Jeglič poroča o denarnem stanju. Prometa je bilo 3829 kron, in sicer dohodkov 1915 K, stroškov 1708 K 61 v., torej prebitka 126 K 61 v. Preglednika računov, gg. O. Skale in J. Ogoreutz, predlagata absolutorij, ki se blagajniku podeli. Nato se vrše volitve in so bili izvoljeni za vzklikom: kot starosta Vladimir Vojska, podstarosta dr. Schegula, načelnik Viktor Kozina, praporščak Rudolf Smola in J. Košak. V odbor so bili izvoljeni: Prof. Germ, Ermund Kastelic, Rado Jeglič in Ludovik Papež ter namestnikom Jos. Ogoreutz in dr. Vlad. Žitek; pregledovalcem računov pa gg. Otmar Skale in Miško Poula. Pri slučajnostih so se oglasili k besedi še gg. Germ, dr. Sabothy, Jeglič, dr. Schegula in T. Levec. Debatirali so o nekem dogodku, ki se je prigodil pri zadnji sokolski veselici in se po dolgem pričkanju v vsestransko zadovoljnost rešil. Dr. Schegula zaključil zatem občni zbor in zakliče vsem Sokolom »Na zdar!«

— **Narodna čitalnica v Novem mestu** je priredila v soboto veselico, ki je bila pa jako skromno obiskana. Sviral je salonski orkester, zatem se pa predstavljala enodejanka »Diamanti«. Kar se igre tiče, smemo trditi, da bi se na novomeškem odru lahko že kaj boljšega igralo. Predstavljalo se je pa v splošnem dobro. Posebno g. H. Ogoreutz je postal že jako si-guren igravec in izborni pogodil svojo vlogo. Istotako dobro je predstavljala g. Le-

vec, samo nekam preveč hodi na odru, kar moti igrance in gledalce. Prvikrat je nastopil pred občinstvom kot igravec g. Feliks Mejak, in smelo lahko trdimo, da si čitalnica lahko častita, da je dobila tako dobro moč. Sicer ni imel največje vloge, a izborni predstavljalec sedaj sebičnega, a potem zopet rahločutnega natakarkarja. Njegov gotov nastop in sigurno igranje zasluži popolne pohvale. Gospodični Vidičevi in Tučkovi pa ne moremo reči drugega kakor: predstavljali ste tako dobro, kakor je sploh mogoče. Po igri je sledila prosta zabava in ples, ki je kljub pičlemu obisku trajal pozno v noč.

— **Dinamitna eksplozija.** Neki predelavec v kamenolomu pri Požunu je hotel v koči na ognjišču posušiti 12 kg. dinamita. Dinamit je pa eksplodiral; eksplozija je usmrtila tri delavce.

— **Epidemična bolezen v vojaški bolnici.** V vojaški bolnici v Osijeku leži mnogo vojakov bolnih vsled škrlatinke in legarja.

— **Smrt v ognju.** V Pavlovcih pri Banjaluki je delavca Obrada Janjića 22. t. m., ko se je grel pri ognju, vrglo božje, ter je padel v ogenj. Predno je kdo zvedel za njegovo nesrečo, je že umrl vsled hudih opeklin. Ko se je vrnila njegova žena domov, je našla svojega moža mrtvega.

— **Na vešala so v Osijeku obsodili** Matijo Bertića radi roparskega umora, ki ga je izvršil na 83letnem Juriju Lisiću. Zločinec je pri umorjenem našel 13 kron.

— **Aretacija ponarejalca menjic v Pakracu.** V Pakrac se je nenadoma vrnil trgovec Marko Jovanović, ki je brez sledu izginil okrog Božiča. Ponaredil je več menic ter zapustil črez 100.000 kron dolg. Seveda so ga sedaj takoj zaprli in izročili sodišču. Pri njem so našli 1775 K denarja, samokres in 100 patron.

— **Skrivna pošiljatev.** Iz Pulja se poroča: Tu sem došli parnik »Grof Wurmbrand« je imel na krovu posebne vrste pošiljatev. Na krovu je bil zaboj, čegar pošiljatelj in prejemnik sta neznana. Naslov se je glasil »Pulj«. Ko so vpričo oblastvenih organov odprli zaboj, so našli, da je napolnjen z nevarnimi raznesili. Skrivno pošiljatev so spravili v smodnišnico, da jo eventualno porabijo za dokaz. Varnostna uprava je dobila navodila strogega poizvedovanja.

— **Konkurz** je napovedal v Trnovem pri Ilirski Bistrici trgovec z žganjem gospod Maks Ribarič.

— **Poročil** se je gospod Ivan Robavs, mesar in gostilničar v Šmartnem pri Litiji, z gđcno. Karolino Špan v Planini na Štajerskem.

— **Gospod Fran Strnad**, bivši učitelj črniški, bivajoč sedaj v pokoju v Gorici, je odlikovan s častno svetinjo za 40letno zvesto službovanje, je dobil v priznanje zaslug za šolstvo naslov ravnatelja. Čestitamo!

— **Novice iz Amerike.** Umrli sta v Clevelandu Slovenec J. Bernetič, star 29 let, doma iz Rodika, in 23 let stari Ivan Namre iz Loža pri Starem trgu.

Ljubljanske novice.

Iz Ljubljane v veselju bo prihodnja nedelja ob »Otvoritvi Belokranjske železnice« v »Unionu«, ker se bo po kratki, ceneni in hitri vožnji hitro prišlo v veselo Belokrajino. Predprodaja vstopnic je jako živahna. Že sedaj je gotovo, da bo originalnih skupin in elegantnih mask na zabavi izredno veliko število. V nedeljo zvečer vsi prijatelji dobre, res neprisliljene zabave v »Union«!

Iz Maier in Walter. Znana dunajska varijeta družba Maier in Walter bode gostovala v soboto, 1. februarja, ponedeljek 3. febr. in v torek 4. febr. v vinski kleti hotela »Union«. Program je popolnoma nov, bogat, in opremljen z raznimi »šlagerji«. Družba šteje pet oseb, med temi se nahaja moderni jongler Louis Wagner iz dunajskega »Apolo« gledališča. Družba je šest tednov gostovala v Gradcu, kar zadostno priča o njeni priljubljenosti.

Iz Umrl je včeraj popoldne g. Ferdinand Hahm, nadsprevodnik južne železnice v pokoju, star 69 let. — V Florijanskih ulicah je umrla zasebnica Jera Kavčič, stara 64 let.

Iz Nevarno je obolel obcespoštovani bivši odvetnik in hišni posestnik gospod dr. Munda. Prepeljali so ga v Leonišče.

Iz Defravdant. Dne 27. t. m. je povelil 23letni kontorist Franc Hanhart, trgovskemu zastopniku g. Karlu Megliču 2400 K na ta način, da je odposlal neki tvrdki na Ogrsko prazno denarno pismo, denar pa vtaknil v žep in pobegnil. Hanhart je rojen v Trzinu in je pristojen v Pariz. Hanhart je bolj velike postave, bledega obraza in ima angleško pristrizene brke. Govori slovensko, nemško, laško, francosko, slabo angleško in arabsko.

Enciklopedija

Enkyklios paideia — to je bila Grkom tista izobrazba, ki si jo je moral vsak svobodni mladenič pridobiti, preden je mogel stopiti kot mož v dejavno življenje. Ta izobrazba je bila obseg (kyklos = krog) ved in umetnosti, potrebnih inteligenci tistega časa. Srečni grški mladeniči! Ta krog je bil še majhen in ni bilo težko obseči ga. Kaj je bila veda v tisti dobi? Malo zgodovine, malo matematike in komaj še kaj drugega. A danes? Krog ved se je tako neizmerno razširil, da ni več mogoče obseči ga. Enciklopedično znanje pomenja danes površno znanje. Danes je mogoča enciklopedija le še kot nekaka knjižnica, kot zbirka knjig, v katerih je povzeto znanje naše dobe. Povzeto! Polnega znanja ni mogoče več zbrati tudi ne v navadne knjižnice. Za to bi bilo treba velikanske svetovne knjižnice! Enciklopedija je bolj podobna velikemu slovarju, ki v njem človek poišče, kar ravno potrebuje, da se hitro pouči, informira in orientira.

Že v srednjem veku so skušali zasnovati take enciklopedije. A pravi oče je bil že v novem veku Bakon s svojim »Organom scientiarum«. Prvo moderno tako delo, vzorec vseh modernih »naučnih slovarjev«, pa je bila francoska enciklopedija Diderota in d'Alemberta, ki je izšla v 35 zvezkih. Na Nemškem je izšel malone istočasno Zedlerjev slovar v 68 knjigah, Ersch in Gruberjeva enciklopedija ved in umetnosti pa je obsegala celo 167 knjig. Seveda s takimi enciklopedijami tudi ni dosti pomagano. Za brz pouk (informativno) so mnogo prevelike. Kdo bo izmed 167 knjig hitro poiskal to ali ono črtico, ali celo samo kak neznan izraz! Čitam na pr. razpravo, in je tu imenovan umetnik, o katerem ne vem, kdaj je umrl. Če imamo zgodovino umetnosti, hitro najdem, kar treba. Če je nimam, se bom težko odločil, da bi šel iskat v enciklopedijo, ki ima poldrugsto zvezkov. Poleg tega so taka dela za navadnega človeka mnogo predraga. Za specialne studije pa tudi tako velike enciklopedije še ne zadoščujejo. Za specialne studije ne gre brez specialnih del. Tako so take enciklopedije prevelike in premajhne: za informacije prevelike, za studije premajhne.

V najnovejši dobi so zamislili podrobnejše enciklopedije za posamezne stroke; kot splošne enciklopedije ved in umetnosti pa so začeli izdajati dela po 6 do 20 knjig. Klasična taka dela so Brockhaus, Mayer, Herder. Herderjev naučni slovar je prvo tako katoliško delo.

Moderni naučni slovar je urejen po abecedi. N. pr. v »Slovenca« čitam o dogodkih v Lughu. Če ni nič drugega povedanega, bom poiskal v naučnem slovarju pod črko L Lugh. Tu je kratko pojasnilo, n. pr. v Herderju: »Lugh, abesinsko mesto v deželi Somali na ovinku reke Juba, okrog 3000 prebivalcev; trdnjava in italijanska trgovska postojanka.« Če hočem natančnejših podatkov, grem gledat pod S »Somali-dežela«. Marsikdo si misli Lugh v Eritreji ob Rdečem morju, kjer so bili leta 1896 pri Adui Italijani tako strahovito tepeni. Tu vidi, da imajo Italijani še drugo kolonijo na jugovzhodu Abesinije: Somalopolotok. V slovarju torej najdem kratek, a natančen opis dežele in prebivalcev; na pr. v Herderju: »Somal (množ.; ednina Somáli) hamitsko ljudstvo iz skupine Nuba, 1¼ — 2¼ milj.; zelo pomešano z Arabci, visoke, vitke, črno ali rdečorjavo s podolgastim obrazom in ravnim nosom; ima dolge kuštrave lase; je ponosno, bojevito, roparsko; mohamedanske vere, izvečine nomadsko ali polnomadsko, živinorejci, trgovci, brodarji; razpada v več rodov, ki se med seboj vojskujejo.« Potem je opisana dežela s favno in floro: flora posebno (že v starih časih sloveča po kadilu) mimoze, sikomore, akacije, dateljni; sicer proso, kava, turščica, riž, fižol melone; živali: antilope, gazele, zajci, divji marjasci; domače: ovce, kamele, konji, noji. Politično: en del italijanski (protektorat): Benadir med Juba in atenskim zalivom; 380.000 km, 400.00 prebivalcev; apostolska prefektura (1904), trinitarci (1906). 1899—1904 boji z blaznim »besnim Mullah«, Italija dobila 1887 itd.« Za nazorni pouk je prideljen zemljevid Afrike in Abesinije, tu je načrtan Lugh in Jubi, in tako je mogoče s pridom čitati novice iz Lughu. Ali moram predavati v društvu o zrakoplovih. Člani so brali o raznih poskusih zadnjega časa in bi radi vedeli kaj več o tej stvari. Poiščem v Herderju pod »Luftschiiffahrt«. Tu imam najprej razložen princip, na katerega se opira ta iznajdba; potem so opisani in narisani razni poskusi, razni načini in razne oblike; dalje sledi zgodovina zrakoplovstva in končno je očitran namen in pomen za šport, znanstvene namene in za vojaške

namene. Če znam risati, lahko po risbah, ki jih ima naučni slovar, narišem na desko tudi razne oblike zrakoplovov in letal. Zopet drugičkrat čitam o kaki rastlini ali živali, Herder ima domala vse narisane, nekatere v krasnih barvotiskih; ne spominim se pomena kake tuje, tu najdem kratko razloženo; rad bi poznal razvoj kake obrti, tu je zgodovinsko opisana. Tudi za razvedrilo in umetniški užitek skrbi moderni naučni slovar. Herder n. pr. ima v tem oziru tako krasne reči, da njegov slovar nadomesti tudi večjo zgodovino umetnosti.

Sploh brez naučnega slovarja dandanes skoraj ni mogoče biti. Vseh ved nihče več obvladati ne more, življenje pa je tako pisano, da bi moral zopet človek vse vedeti. Ni drugače, kakor da si človek najame tajnika-vsevedeža in tak vsevedež je moderni naučni slovar.

Ena nevarnost pa je vendarle. Glede pozitivnih ved se človek lahko mirno zane na naučne slovarje. Pozitivno je pozitivno. Če hoče naučni slovar tekmovali in konkurirati z drugimi, mora biti pač kar najbolj popoln in pred vsem točen. Ako ne podaje najnovejših rezultatov, bo tekmeč hitro opazil napako in že poskrbel za to, da ne bodo ostale skrite, temveč da jih bo kritika neusmiljeno razgalila in ožigosala. Nekaj drugega pa je z višjimi nazori in vzori. Naučni slovar mora izreči svojo sodbo o marsičem, kar se ne da v številkah izraziti, o verstvu, o нравnih načelih, o pomenu raznih zgodovinskih dogodkov. Navedimo kar zgled! Niheč ne taji, da je bila francoska enciklopedija močno gibal velike revolucije. Kako? S tem, da je po svoje — v smislu revolucionarnih načel — tolmačila zgodovino cerkve in držav, bistvo vere in нравnosti, izvor socialne oblasti itd. Tako so se ljudje prepojili s strupom revolucije in sovraštva proti vsaki avtoriteti. Ali navedimo zgled iz najnovejše dobe! Pred nekaj leti je začel »Učiteljski Tovariš« napadati jezuite in ponavljati isto staro kleveto, da namen posvečuje sredstva. Vse je bilo malone do besede prepisano iz Brockhousa. Tako delujejo enciklopedije tudi na versko in нравno mišljenje. Kaj hočemo reči o tem? To, da je versko in нравno izkvarjen naučni slovar nekaj, kar lahko napravi mnogo zla. Počasi počasi zastruplja ljudi in ljudje se niti ne zavedo, da so zastrupljeni. Mislijo, da so dobri in zdravi, in vendar je njih mišljenje in čustvovanje izkvarjeno.

Herderjev naučni slovar je katoliški, t. j. njemu je sveto vse to, kar je po pravici sveto vsakemu katoličanu. Zato se človek tudi v tem oziru lahko zaneše nanj. Ni se mu bati, da bi mu sugeriral zgodovinske laži ali zavdajal izkvarjene nazore. Seveda se je moral tudi Herder zanesti na učenjake, zato ne bomo trdili, da bi bilo vse absolutno dovršeno. N. pr. kam naj se je obrnil Herder po podatke za slovensko literaturo? Najbrž na kakega slavista. No, naši slavisti so, s to ali ono častno izjemo, liberalnega mišljenja, čegar Herder seveda ni vedel; odtod bržčas čuden pojav, da navaja Herder med slovenskimi literati Zupančiča, Cankarja in celo Govekarja, a ne Medveda, ne Meška, ne Finžgarja! Tega Herderju ne moremo zameriti, a priča vendarle, kako težko se je dandanes oprostiti enostranskih sodb liberalizma. Sicer pa Herderju čast! To je prvo tako katoliško delo in katoličani ga moremo biti le veseli. Slovenci ne učakamo kmalu takega svojega dela — naše razmere so mnogo premalenkoste; ker smo torej navezani izvečine na nemška dela, se primimo Herderja, ki je modern, lep, točen in ne drag naučni slovar, in kar je ob enakosti drugih vrlin gotovo odločilno — naučni slovar, ki mu je sveto, kar je nam sveto! Herderjev slovar se dobi v »Katoliški Bukvarni« v Ljubljani, katera ga da po dogovoru tudi na obroke. Kdor ima kako staro enciklopedijo, katero bi rad zamenjal za nov Herderjev Leksikon, naj stopi s »Katoliško Bukvarno« v dogovor. Brockhausov ali Meyerjev Leksik kateregakoli natisa se uračuni s 28 K 80 h, II. natis Herderjevega Leksika, Manz ali Pierer pa s 12 K.

Deželno pomožno društvo za bojne na pljučih

zborovalo je dne 24. januarja. Predsednik dvorni svetnik grof Chorinsky spominjal se je najprvo smrti ustanovnika in podpredsednika avstrijskega pomožnega društva za bojne na pljučih, cesarskega svetnika dr. A. Löw-a, ki si je tudi za kranjsko podružnico stekel velike zasluge. Nato je naznanil, da bode Kranjska dobivala 5 in pol odstotkov obresti fonda dveh milijonov kron za odvrčanje jetike. Ker se letos razdele obresti za leto 1908. in 25 tisoč kron, ki jih je naraslo v preteklem letu, bode deželno pomožno društvo vpr-

vič dobilo približno 5.800 K, prihodnja leta pa po 4.400 K. Ta svota je seveda premajhna, da bi se iz nje moglo vzdrževati projektirano otroško zavetišče. Ožji oskrbovališčni odsek se je že bavil s to zadevo in predlaga, da naj se raje razširi delovanje oskrbovalnice. Svet, ki se je kupil na Kodelovem, bo kmalu pridobil na vrednosti, ker se v spomladini tamkaj začne graditi vojaško oskrbovališče. Ta kup tedaj gotovo ni slabo pogojen. Sicer pa je upati, da se v doglednem času vendar zgradi toli potrebno otroško zavetišče, če dovoli država nadaljne prispevke in če dobi društvo tudi podporo od deželnega zbora. Pokazalo se je namreč, da fond dveh milijonov kron za vse avstrijske kronovine prav nič ne zaleže. Radi tega je predsedstvo avstrijskega pomožnega društva za bojne na pljučih vložilo petico na finančno ministrstvo, v kateri se prosi, da se tudi letos iz državnih prispevkov nakažeta dva milijona kron za odvrčanje jetike. To petico podpisala so predsedstva vseh deželnih pomožnih društev. V drugih kronovinah postopajo mnogo pogumnejše in uspešnejše. Šlesko pomožno društvo zida zdravilišče za 80.000 kron, akoravno nima nič lastnega premoženja. Denar posodi proti 6 odstot. amortizaciji delavska zavarovalnica proti ne-zgodam za Moravsko in Šlezijo. Društvo dobivalo bode podporo od države in dežele, s katero bode amortiziralo polovico kapitala. V ostalem upa na podpore od strani dobrotnikov, korporacij, občinskih uprav in bolniških blagajin. Del kapitala pa se bode pokrilo iz dohodkov zdravilišča, to je iz oskrbovalnice. Moravska zida s pomočjo družbe »Rudečega križa« zdravilišče za 100 bolnikov. To mora v slučaju vojske biti na razpolago kot vojaška bolnišnica, zato žrtvuje družba »Rudečega križa« vse stroške. Ta kooperacija je gotovo posnemanja vredna, tem bolj, če se pomisli, da leži premoženje »Rudečega križa« v mirnih časih povsem mrtvo in da se celo pokvarijo vsi nabavljivi pripomočki, kakor obvezila, perilo, bolniški predmeti itd. Tudi kranjsko pomožno društvo bo torej obračalo svojo pozornost na tako skupno delovanje. — Občinski svet ljubljanski je za tekoče leto dovolil le 500 kron podpore, tedaj za 1000 kron manj, kakor lansko leto. To je brezdvomno posledica letošnjega neugodnejšega proračuna. Vendar je upati, da se finančni položaj mesta še tekom leta izboljša in da priskoči občinski svet društvu naknadno na pomoč. Zelo obžalovati bi bilo, če bi se moralo omejiti delovanje oskrbovalnice, ki je sedaj skoraj zgolj mestnemu prebivalstvu na korist. Oskrbovalnica je v preteklem letu oskrbovala 23 rodbin s skupaj nad sto rodbinskimi člani. Uspehi so zelo povoljni. Akoravno se gre po večini za rodbine, ki so hudo prizadete z jetiko, se ni pojavil ni eden slučaj hitre infekcije. Vsi oskrbovanci so telesno okrepli in pridobili na teži. Sicer pa izide v letošnjem letnem poročilu tudi natančno poročilo o delovanju oskrbovalnice. Nato je potožil blagajnik, ravnatelj Artur Mahr, o neugodnem denarnem stanju društva. Stroški so od meseca do meseca večji. V drugi polovici lanskega leta izdalo se je nad 800 kron le za mleko in kruh. Če priračunamo denarne pripomočke za zdravljenje na deželi, za najemanje boljših stanovanj itd., dalje stroške za zdravljenje v zdraviliščih in v morskem hospicu v Gradežu, uvidimo, koliko denarnih sredstev zahteva oskrbovalnica. Pri tem postaja število članov vedno manjše, stari člani pa ne prispevajo več toliko. Če društvo ne dobi izdatnejših podpor in če se ne najdejo novi viri dohodkov, ne bo mogoče vzdržati zapričeto odvrčevalno delovanje. Po tem poročilu razvila se je živahna debata. Stavili so se različni nasveti, kako bi se dalo povečati dohodke. Slednjič se je tudi sklenilo, naprositi deželni odbor, da prepusti društvu prosta mesta, čez katera razpolaga v Allandu in v Gradežu. S tem bi se koncentriralo odvrčevalno delovanje; deželno pomožno društvo pa je tudi v stanju še dalje skrbeti za oskrbovance, ki pridejo iz zdravilišč. Letošnji redni občni zbor vršil se bode pričetkom marca.

ČEŠKO-NEMŠKA SPRAVA.

Neskončne so polemike čeških listov o narodni spravi. Stranke, ki imajo ministre ali eksministre, so za spravo med Čehi in Nemci, in dr. Kramář brani oficialno češko politiko. A radikalcji zabavljajo na vso moč, da je vsaka sprava izdajstvo. »Narodni Listy« vedno huje napadajo češko delegacijo, in to je za mladočeško stranko najslabše ravno zdaj pred volitvami.

TRGOVINSKA POGODBA S SRBIJO

je malone končana. Malone končali so pogajanja o kontingentu mesa, ki se bo smel

uvvažati v našo državo. Zdaj se gre še za difference ob klanju živine. Avstrija zahteva, naj preiščejo živino v Belgradu naši živinozdravniki, Srbija pa hoče, da se to zgodi v Zemunu. Srbski poverjeniki so odpotovali v Belgrad, da dobe nova navodila.

Izpred sodišča.

Navihana delavka. Jera Samonig, 55 let stara delavka iz Žabnice, je bila že mnogokrat zaradi tatvine in goljufije kaznovana. Dne 2. julija 1907 je zaradi enakih deliktov prestala en mesec zapor pri okr. sodišču v Beljaku. Med tem časom se je seznanila v zaporu s nekim kranjskim dekletom, ki je bila v preiskovalnem zaporu. Od te je izvedela, da v Zabreznem živi njena mati. Po prestani kazni se je napotila tja z izgovorom, da jo pošlje njena hči, kateri je posodila 5 kron in ji dajala razna živila pod pretvezo, da ji bo vse povrnila njena mati. Samonig je od nje zahtevala tudi vozino ter je vsega skupaj naračunala 24 K 60 h. Mati Marija Strgar ji je vse verjela, jo prenočila ter ji drugo jutro odštela zahtevano svoto. Denar je vpričo obdolženke vzela iz vrečice, ki jo je nato vtaknila pod plevnico. Po zajutruku je Samonig naprosila Strgar, naj ji priprinese culo, ki jo je pustila pri sosedu, kar je ta tudi storila. To priliko je porabila obdolženka, da ji je izmaknila iz vrečice 20 K. Strgar je takoj opazila tatvino, ker je bila postelja vsa razrita. Dognalo se je, da jo je tudi opeharila za 24 K 60 h. Obdolženka skuša vse vtajiti. Obsojena je bila na 13 mesecev težke ječe ter pride po prestani kazni pod policijsko nadzorstvo.

Z zažigom grozila. Vdova Marija Hribar, gostija v Zaborštu, je bila zaradi zažiga že kaznovana z 18mesečno težko ječo. Posebno jezo goji na Ano Sojer in Frančiško Pečnikar iz Ihana. Grozila je nasproti več pričam. To je tudi v obraz povedala orožniškemu postajevođji iz Domžal in je te grožnje vpričo poklicanega župana ponovila. Zdravniki so preiskovali njeno duševno stanje in prišli do prepričanja, da je obdolženka sicer pijanka, da je pa inkrimovane besede izustila v stanju zavednosti. Za kazen se ji je zopet prisodilo 13 mesecev težke ječe.

Dobrota je sirota, vsaj tako bi se v sledečem slučaju smelo trditi. Sobni slikarski pomočnik Jožef Weidner iz Kisa pri Würzburgu je prišel v decembru leta 1905 v jako slabem gmotnem stanju k Emilu Brandt, kateri se ga je usmilil in ga vzel v službo. Dne 26. junija leta 1906 je šel mojster po opravkih na Dolenjsko. To priliko je Weidner porabil, da je svojemu mojstru iz zaklenjene miznice izmaknil 2 bankovca po 50 K in odnesel žepno uro, katero mu je gospodar posodil. Po tatvini se je pripeljal v Ljubljano ter srečal na kolodvoru svojega gospodarja Brandta, kateri mu je še vožnji listek za povratek v Kranj kupil. Obdolženec jo je pa drugam odkuril in šele pred kratkim ga je bilo možno zasačiti. Za kazen je prejel 15 mesecev težke ječe in se bo po prestani kazni iztiril iz Avstrije.

Zrel ptiček. Že večkrat zaradi vlačugarstva in dvakrat zaradi tatvine kaznovani France Majer iz Zagorice je služil pri Petru Maruzziju, zidarskemu mojstru v Lokvah na Hrvaškem. V odsotnosti svojega gospodarja je vzel temu obleke in perila v vrednosti 40 K 30 v. Ko se je nato preoblekel, je prišel h krčmarici Mariji Bolf z lažnjivo pretvezo, da ga pošlje njegov mojster ter mu naj da za delavce 33 kilogramov sira, ki ga je dobil, nato pa izginil iz tega kraja. Dne 9. t. m. ga je v Cerknici prijel orožnik, ker je beračil od hiše do hiše. Orožniku je rekel, da je ruski begunc, politični agent in anarhist. Pri aretovanju mu je rekel Majer, da je orožnik preneumen, da bi ga učil postave, ter še pripomnil, da bo za zaslugo, ker ga je aretoval, prejel s »plehom« okovano zlato kolajno. Majer pravi, da ni v Cerknici ničesar kaznjivega storil. Sedel bo za to osem mesecev v težki ječi, potem se bo pa oddal v prisilno delavnico.

Boga preklinjal. France Pišler, delavec v Trstu, je prišel leta 1901 v Gosarjevo gostilno v Borovnici. Bil je nekoliko vinjen in začel je govoriti, da se nikogar ne boji, da je že po takih krajih hodil, kjer še Bog ni bil itd. Vsled tega mu je gostilničar pokazal duri. Zvečer je prišel Pišler v Kranjscevo prodajalno, tam je vpričo več ljudi zopet bogokletno govoril ter med drugim tudi rekel, da se ne boji ne Boga ne cesarja. Drugi dan je izginil iz Borovnice in so ga šele pred kratkim izsledili. Obsojen je bil na tri mesece težke ječe.

Zopet bogokletnež. Zidar Jakob Ponikvar iz Blok je prišel precej vinjen v Urbičevo gostilno. Tu se je sprl z nataka-

rico, izustil pri tem bogokletne besede in še pristavil, da se ne boji Boga, če prav iz nebes pride. Enake besede je ponavljal še pred gostilno vpričo več ljudi. Zagovarjal se je, da se zaradi pijanosti ne ve na ničesar spominjati. Za kazen je dobil dva meseca ječe.

Sleparski delavec. Janez Bakovnik, delavec iz Predoselj, je pravi navihaneec. Vzlic temu, da je prišel večkrat s kazenskim zakonom v dotiko, ga to vendar ni poboljšalo. On sam priznava, da je baje izgubil svojo delavsko knjižico, zato si je prisvojil knjižico svoje setre in jo ponaredil na svoje ime. Ker pa je imel dostikrat prazen žep in sušo v grlo, pomagal si je s tem, da je napravil več goljufivih dolgov pri raznih krčmah, oziroma si izposodil denar, katerega ni vrnil. V Zupčah je prosil Jožefa Sameja, naj mu posodi samo za nekaj časa uro z verižico; seveda teh reči lastnik ni več videl. V Begunjah je nagoval Uršo Bukovnik, naj v knjižico, na katero so jemali delavci meso, 5 kron več zapiše in jih njemu izroči. Poštena mesarica tega ni hotela storiti. Obdolženec je bil obsojen v štirimesečni zapor.

Drzen tat. Hotelirski sluga France Mramor iz Ponikve je dne 12. decembra m. l. preстал zaradi tepeža in tatvine 11-mesečno težko ječo. Da bi se odpeljal domov, dobil je za vožnjo 4 krone, zaslužka pa je prejel 13 K 68 vin. A Mramorju ni bilo mar za dom, marveč je popival po gostilnah v Kolodvorskih ulicah. Pri »Starem Tišlarju« je opazoval iz Amerike došlega Jožefa Petriča. Nato se je obdolženec vtihotapil v njegovo spalno sobo, in ko je ta trdno spal, potegnil mu je izpod zglavja telovnik, v katerem se je nahajala listnica s 556 K gotovine in srebrna ura z verižico. Posrečilo se mu je neopaženo se odstraniti. V posesti tolike denarne svote je popival po raznih gostilnah in kavarnah in za druge plačeval. V tukajšnji tolerančni hiši ga je opazoval stražnik in ga, ker se mu je zdel sumljiv, konečno aretoval. Pri njem se je našlo 170 K, tri bankovce po 100 K pa je dal neki natakarcu hraniti. Obdolženec, ki je vse odkrito priznal, je bil na 15 mesecev težke ječe obsojen.

V pijanosti ga je izdal. Leta 1903. je nekdo Francu Strupiju v Čirčičah razrezal dva komata z jermeni vred in vrhu tega še 35 mladih dreves. O storilcu ni bilo ne duha ne sluha. Šele zdaj se je izvedelo o storilcu. Jože Bizjak, bajtarice mož v Zgornji Beli, je v svoji vinjenosti pričel Jakobu Jekovcu praviti, da je Jožef Konc, posestnika sin v Čirčičah, pravi storilec, ter pripomnil, da mu je še on nož nabrusil. Konc je vse pripoznal s pripombo, da ga je Bizjak k temu napeljal in to ob času, ko sta kot čevljarja skupaj delala. Jože Konc je bil obsojen na 10-mesečno težko ječo, Bizjak je bil pa oproščen.

Rabuka na Silvestrov večer. Peter Kastrun, tovarniški delavec, in Janez Justin, ključavničar, oba v Mojstrani, sta prišla na Silvestrov večer v Jakelinovo krčmo. Ko sta že popila štiri steklenice piva, naročil je Kastrun še dve steklenici. Na zahtevo natakarcice, naj popoje plača popito, potem mu šele prinese novo pijančo, sta začela obdolženca tako razgrajati, da je morala iti gospodarja klicati. Gostilničar je potisnil Justina, ker že enkrat ni svoje cehe plačal, na stran, a ta je pograbil neko steklenico, da bi jo zagnal v Jakeljina, kar sta pa zabranila dva navzoča gosta in ga postavila pred večne duri. Sedaj je pa Justin z odprtim nožem naskočil gostilničarja, kar se mu pa tudi ni posrečilo. Kastrun je pa zagrozil, da bo nekaj tacega naredil, da se bo Jakeljnova žena še bolj jokala kakor takrat, ko je Justin odnesel neki dolg. Še isti večer sta prišla nazaj, nakar je Justin natakarcico udaril po obrazu. Naslednji večer sta zo-

pet prišla in skušala s silo vdreti v vežo, ki je pa bila že zaklenjena; nato sta razbila eno šipo. Obsojena sta bila zaradi tega vsak na šest mesecev težke ječe.

Star tat. Anton Traven, 60 let stari cunjar iz Novega trga pri Kamniku, je bil do leta 1906. jako priden in marljiv človek. Od tega časa naprej je začel krasti, kar mu je prišlo pod roke. Najraje je rezal konjem in goveji živini repe. Vtihtapil se je v hleve in izvršil take tatvine, ki so se mu v desetih slučajih dokazale. V Radomljah je odpeljal Ani Merčun cizo, istotam je vzel Boštjanu Belcu dva koša. Izvršil je poleg teh še nekaj drugih tatvin. Ko je v Svetlinovem hlevu konjem repe rezal, odtrgal je od nekega koša vitre in jih prižgal, da je mogel tatvino izvršiti. Od 11. novembra 1907. do aretovanja se je potepal Traven okoli brez dela. Sodišče ga je obsodilo na 15 mesecev težke ječe, potem pa pride pod policijsko nadzorstvo.

Sprejemem takoj dva starejša urarska pomočnika

enega za fino delo, drugega za velike in male ure.
FR. ČUDEN 247 (3-2)
urar in trgovec v Ljubljani.

Nadučitelj,
27 let star, želi se po tem potu spoznati z gospodinjstvom, ali mlado vdovico brez dece. Pisma se prosijo, ako je mogoče, s fotografijo. Naslov pove uprava lista. 218 4-4

Z električnim obratom urejena tvornica
G. Skrbić
143 Zagreb 43-5
Ilica šte. 40
priporoča
svoje slovite solidne in cene **žaluzije**, lesene, tkane in platnene **rolete**, železne in lesene **zavrtornice** za izlozbe in prodajalne ter prosi, naj se tej solidni tvornici izvoli nakloniti največje zaupanje. Ceniki in proračuni zastoj.

Zlate svetiljke: Berlin, Pariz, Rim itd.
Najbolj. kosm. zoba-
distil. sred-
stvo
Seydlin
Izdolovatelj
O. Seydl
Ljubljana, Spital.-Stritar. ul. 7

Najboljše in najmoderneje
KLOBUKE
v vseh oblikah
in najbogatejši izbori
po 1-20 gl. in višje
v Ljubljani pri
J. HAMANN

Razpis.

Za zgradbo vodovoda v trgu Senožeče, politični okraj Postojna, potrebna na 61.230 K proračunjena dela in dobave se bodo oddale potom javne ponudbene obravnave.

Pismene, vsa dela zapopadajoče ponudbe z napovedbo popusta ali doplačila v odstotkih na enotne cene proračuna naj se predložijo **do 15. marca t. l.** ob 12. uri opoldne podpisaneu deželnemu odboru.

Ponudbe, katere morajo biti kolkovane s kolkom za eno krono. doposlati je zapečatene z nadpisom:

„Ponudba za prevzete gradbe vodovoda v Senožečah.“
Ponudbi mora biti dodana izrecna izjava, da pripozna ponudnik stavbne pogoje po vsej vsebini in da se jim brezpogojno ukloni.

Razven tega je dodati kot vadij še 5% stavbnih stroškov v gotovini ali pa v pupilarnovarnih vrednostnih papirjih po kurzni ceni.

Podpisani deželni odbor si izrecno pridrži pravico, izbrati ponudnika ne glede na višino ponudbene cene, oziroma če se mu vidi potrebno, razpisati novo ponudbeno razpiso.

Načrti, proračun in stavbni pogoji so na ogled pri stavbnem uradu v navadnih uradnih urah.

V Ljubljani, dne 28. januarja 1908.

Deželni odbor kranjski.

Katoliška Bukvarna v Ljubljani.

Umetniške podobe klasičnih in modernih mojstrov, zgodovinske, pokrajinske, genre-slike in druge, v umetniško dovršenih okvirih ter v vsakeršni velikosti in slogu. primernemu slogu pohištva in oprav imamo v veliki izbiri na razpolago.

Knjigovodstvo. I. del. Spisal Ivan Podlesnik. Vezano K 3-20. Prepotrebna knjiga, odlikujoča se posebno po priročnih tabelah, je nujne važnosti za izobraževalna društva, čebelice, gospodarska društva in podobna, zlasti zato, ker je v slovenskem slovstvu edina v svoji vrsti po svoji točnosti in temeljitosti. Prvi pogoj vsakemu zdravemu podjetju je red in urejeno knjigovodstvo; obrtniki, trgovci, gospodarji, društva itd. naj sežejo po tej jasni in pregledni, vsakemu umiljivi knjigi.

Pouk zaročencem in zakonskim. Spisal župnik Janez Zabukovec. Vezano K 1-40. Praktično uporabljivost te knjige dokazuje že to, da se je izkazala druga izdaja za prepotrebno. Ker se v njej upošteva že najnovejši odlok v cerkvenozakonski zakonodaji „Ne temere“ in ker je pouk za zaročence in zakonske največjega pomena v modernem času, ko je treba v prvi vrsti moralno in socialno dvigniti družino, ki je temelj državi, je ta knjiga zlasti za duhovne pastirje neobhodni pogoj za uspešno pastoralno delovanje.

Malo življenje. Povest. Spisal dr. Fr. Detela. (Ljudske knjižnice 4. zv.) Broširano K 1-—, vezano K 1-90. To knjigo priporoča priljubljenost pisatelja, ki kakor le malokdo umeva naše ljudstvo in se zlasti v tej povesti odlikuje po realističnem opisovanju kmečkih značajev.

Kobzar. Izbrane pesmi Tarasa Ševčenka z zgodovinskim pregledom Ukrajine in pesniškim življenjem; prevlel Abram Jos. (Leposlovne knjiž. 5. zv.) Broširano K 2-40, vezano K 3-60. „Kobzar“ največjeval maloruskega pesnika se bo udomačil med Slovenci, ker je pričujoči prevod oskrbel najboljši strokovnjak v ukrajinskem slovstvu med Slovenci, Josip Abram, ki je prevodu dodal globokoumevani slovstveni in življenjepisni uvod.

Mešani in moški zbor. I. zvezek. Uglasbil župnik Jakob Aljaž. K —60. Obsega Gregorčičeve: Domovini, Nvesti, Zveni mi, za mešan in Naša zvezda, Ujetega ptica tožba, Soči, za moški zbor. — Te skladbe ne potrebujejo priporočila; gospod skladatelj sam skromen in priprost, umeva popolnoma posluh našega ljudstva, a ne da iz rok svojih umotvorov dokler niso popolnoma dovršeni. Zato pa tudi naši pevski zbori z veseljem segajo po Aljaževih skladbah. — Istotako priporočamo društvenim zborom tudi novo zbirko:

Venček narodnih pesmi, za mešan zbor. I. in II. zv. Harmoniziral Alojzij Mihelič. Oba zvezka K 1-—.

Lavrčanské litanije. Za ljudsko petje zložil Anton Foerster (z novim besedilom). K —40.

Litanije presv. srca Jezusovega. Za ljudsko petje zložil Anton Foerster (z novim besedilom). K —40. — Te litanije se držijo popolnoma novega cerkvenega besedila; prirejene so za mešan, kakor tudi samo za moški ali samo za ženski ženski zbor. Poje jih lahko vsak tudi manj izvežban zbor; da so pa kljub svoji lahkotni in priprostosti pravi umotvor, nam jamči ime velezaslužnega gospoda skladatelja.

Dom in Svet za leto 1908. Celoletna naročnina K 10-— S tem letnikom se je „Dom in Svet“ povzpел visoko nad vse leposlovne liste, zavzema pa tudi častno mesto v vseh slovanskih publikacijah te vrste. Kar bo najbolj potegnilo naše berivaželjno občinstvo na letošnji „Dom in Svet“, je povest

ljudskega pisatelja dr. Detele: „Rodeljubje na deželi“. Na višini je tudi ilustracijski del „Dom in Sveta“, prvo številko diči dovršena umetniška priloga, ki bo tudi v prihodnjih številkah.

Herder's Konversations-Lexikon. III. Aufl. 8 vezanih zvezkov v originalni polfrancoski vezbi, (S tekstom, risbami, slikami in tabelami. Vsak zvezek 1700—1900 strani s polstranskimi predali.) Cena K 120-— Vsebinska tega naučnega slovarja so: Kratkost sestavkov, (Mayerjev in Brockhausov slovar imata vsak po 17 zvezkov) točnost, preglednost in zanesljivost, jako nizka cena. Kdor ima stari Meyerjev ali Brockhausov naučni slovar in si želi oskrbeti najnovejši Herderjev konverzacijski leksikon, ta ju lahko izmenja in se mu zato vračuni pri izmenjavi za Mayerjev ali Brockhausov leksikon kateregakoli 28-8 K. Za starejšo izdajo Herderjevo in pa Manzov ali Piererjev leksikon 12 K.

Illustrierte Weltgeschichte. — Widmann Fischer, Felten. 4 vezani zvezki K 60-—. Kdor si ne more nabaviti obširne Weissove „Svetovne zgodovine“, temu bo pričujoča ilustrirana svetovna zgodovina izborna služila, ker se odlikuje po pregledni kratkosti, trenostjo in zanimivostjo. Slike, umetniške priloge in facsimili stoje na višini časa.

Die Frauenfrage. Spisal P. Augustin Rösler. Broširano K 9-60; vezano K 11-28. Slovito delo strokovnjaka v ženskem vprašanju je nekako protidelo proti znani Bellovi „Die Frau“. Knjiga je zbudila veliko pozornost tudi v nasprotniškem taboru, zlasti pa med socialno demokracijo. Pripravljajo se prevodi v vse svetovne jezike. Izčrpana je vsa, stara in moderna literatura v tem vprašanju. Temeljnost se družijo z zanimivim osvetljevanjem vseh tozadevnih problemov.

Die Gewerbeordnung. Textausgabe mit Berücksichtigung aller durch die bisherigen Novellen, einschließlich das Gesetz vom 5. Februar 1907 vorgenommenen Abänderungen und Ergänzungen. Herausgegeben von Dr. Laurenz Gsetzner. Broširano K 2-40. Kdor hoče proučevati obrtno zakonodajo, mora seči po tej najnovejši izdaji. Zlasti pa je praktičnega pomena in vporabljivosti za obrtni stan, ki se izkuša dvigniti in uveljaviti svoje težnje.

Novi vinski zakon, tiskan na kartonu, 70 vin.

Kritična razprava o lurških dogodkih. I. — III. del. Spisal dr. Jurij Bertrin. Cena: vsi trije deli broširani K 4-40. Knjiga je temveč važnosti, ker se bo ravno letos obhajal jubilej slovite lurške božje poti. Strokovnjak obravnava po strokovnjaških izkazih in zapiskih o čudežih v Lurdi in doprinaša neizpodbojne dokaze o njihovem nadnaravnem značaju. Pridigarji, kateheti in apologetje bodo v njej našli neizčrpni vir za obrambo vere.

Die Geschichte meines Lebens von Helen Keller. 35. Auflage. Vezano K 7-80. Noben pedagog ne bi smel te knjige, ki je izšla že v 35. izdaji pogrešati. Razvoj slepe in gluhe deklice, ki je po izvanredni vztrajnosti in moštvi vzgoji tako daleč povzpela, da vzlic pomanjkanju poglavitnih čutov zamore pohajati vse učilisce in ondi dobro napredovati, je za pedagoga velepučen.

Der heilige Franz von Assisi, von Johannes Jörgensen. Ein Lebensbild. Vezano K 7-20. To je najboljša knjiga znanega danskega konvertita in risatelja. Brezdomno bo našla globoki odmev v naši dobi, ki tako rada proučuje zlasti frančiškansko dobo v Italiji in njen svetovni pomen za povzdigo religioznega življenja.

Ars sacra. Blätter der heiligen Kunst. 20 Kunstblätter mit Text in Grossquart. K 3-—. Čuditi se mora vsakdo, kako je po tako nizki ceni mogoče tako umetniško opremiti knjigo, kakor je pričujoča. Vsebuje 20 umetniških reprodukcij najslavnejših klasičnikov (Michelangelo, Dürer, Fra Angelico da Fiesole, Raffael itd.) nabožne vsebine. Vrednost knjige povečuje asceetično besedilo, pridejano vsaki podobi.

Katoliška Bukvarna v Ljubljani.